

**СЕКЦІЯ 3 АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО, ПРАВОВОГО
ТА ЛІНГВІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ ПІДРОЗДІЛІВ
СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

БАЛАГУР ЛЕСЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

кандидат педагогічних наук, доцент,
Національна академія Державної прикордонної
служби України
імені Богдана Хмельницького

ПОЛІЩУК АРТЕМ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

курсант 213 навчальної групи
Національна академія Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

**РОЛЬ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ
ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ**

Збройна агресія проти України зумовила трансформацію системи внутрішньої безпеки держави та суттєве зростання ролі військових формувань у забезпеченні стабільності, захисті населення, територіальної цілісності та критичної інфраструктури. У сучасних умовах воєнного стану внутрішня безпека держави набуває комплексного характеру, що передбачає інтеграцію військових, правоохоронних та управлінських механізмів реагування на загрози.

Метою дослідження є визначення ролі військових формувань у забезпеченні внутрішньої безпеки держави. У тезі уточнено їх функціональну роль як інтегрованого елемента системи безпеки та обґрунтовано необхідність удосконалення міжвідомчої взаємодії. Наукова новизна полягає в уточненні ролі військових формувань як багатофункціонального елемента системи внутрішньої безпеки в умовах гібридних загроз.

Військові формування в умовах сучасної війни виконують комплекс оборонних, правоохоронних, стабілізаційних і гуманітарних функцій. Вони забезпечують охорону критичної інфраструктури, беруть участь у територіальній обороні, протидіють диверсійно-розвідувальним групам і підтримують громадський порядок у взаємодії з правоохоронними органами. Важливим є те, що їх діяльність спрямована не лише на протидію зовнішнім загрозам, але й на стабілізацію внутрішньої ситуації, запобігання панічним настроям та підтримання керованості держави.

Особливе місце у системі внутрішньої безпеки займає Національна гвардія України, яка поєднує військові та правоохоронні функції, що забезпечує ефективне реагування на внутрішні та зовнішні загрози. Крім того, ефективність її діяльності значною мірою залежить від налагодженої взаємодії з Національною поліцією, Службою безпеки України та Державною прикордонною службою.

Разом із тим, залучення військових формувань до виконання невластивих функцій супроводжується низкою проблем: дублювання повноважень із правоохоронними органами, перевантаження особового складу, недостатній рівень міжвідомчої координації. Вирішення зазначених проблем потребує розроблення чітких механізмів координації та нормативного закріплення повноважень між суб'єктами сектору безпеки.

Таким чином, військові формування відіграють ключову роль у забезпеченні внутрішньої безпеки держави. Підвищення ефективності їх діяльності потребує вдосконалення нормативно-правового забезпечення, чіткого розмежування повноважень і розвитку міжвідомчої взаємодії. Перспективним напрямом є впровадження сучасних підходів до

міжвідомчої взаємодії, а також підвищення рівня професійної підготовки військовослужбовців до виконання правоохоронних функцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аллеров Ю. В., Кривенко О. В. Роль і місце Національної гвардії України у структурі сектору національної безпеки і оборони України. Наука і оборона. 2018. №3. С. 3–9.
2. Морквін Д. А., Гох І. М. Основні засади та принципи діяльності Національної гвардії України. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. №10. С. 34–37.
3. Шлега Д. О. Адміністративно-правовий статус Національної гвардії України. 2025.

БАГІРОВ ТИМУР ФІЗУЛІЙОВИЧ

курсант, Полтавський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою ім. В. Грицаєнка

ОРЛОВ ОЛЕКСАНДР ВАДИМОВИЧ

викладач, аспірант, Полтавський ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою ім. В. Грицаєнка

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ПРАВОПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах повномасштабної збройної агресії проти України роль Військової служби правопорядку у Збройних Силах України (ВСП) зазнає докорінної трансформації. В умовах військових дій персонал ВСП виконує завдання, що виходять далеко за межі стандартних дій: від участі у бойових діях та боротьби з диверсійно-розвідувальними групами до фіксації воєнних злочинів. Така мультифункціональність створює нові виклики для системи правового та соціального захисту цих фахівців, що потребує негайної реформування та адаптації нормативної бази до реалій воєнного часу. Правовий статус військовослужбовця ВСП базується на Законі України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України», проте воєнний стан розширив межі відповідальності персоналу. Однією з головних особливостей є робота в умовах правової невизначеності на прифронтових територіях, де підрозділи ВСП змушені виконувати функції не лише військової, а й частково цивільної поліції, забезпечуючи правопорядок серед військових та місцевого населення, взаємодію з комендатурами [2].

Правовий захист особового складу в таких умовах ускладнюється ризиком подвійної відповідальності та недостатньою чіткістю процедур застосування зброї в умовах загрози. Крім того, нагальним залишається питання процесуальної незалежності: військовослужбовці ВСП часто обмежені у можливостях оперативного документування правопорушень через складну вертикаль взаємодії з іншими правоохоронними органами [7]. Складним механізмом є соціальний захист персоналу ВСП, який в умовах війни включає:

1. Диференційоване грошове забезпечення. отримують виплати залежно від місця виконання завдань. Особливий захист передбачений для тих, хто здійснює конвоювання полонених або охорону об'єктів у зонах активних обстрілів.

2. Медичні та реабілітаційні гарантії. Специфічне навантаження на персонал ВСП (робота з порушниками, полоненими, морально важкі процедури ідентифікації загиблих) потребує не лише фізичного лікування, а й поглибленої психологічної підтримки, яка законодавчо закріплена, але на практиці потребує розширення мережі спеціалізованих центрів [8].